

Илази Суботом.

Цијена:
За ПРВУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ф., на по год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.
За све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији „Глас Црногорца“ на Цетиње, а може се и картом упутницом на пошту у Котор Дописи шаљу се уредништву. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се од реда 5 новч. За огласе веће и на дуже вријеме мање.

Како су од скоро нове поште отворене по унутрашњости Црне Горе, те је тијем zgodна прилика дата свијема нашијем сународницима и изван Цетиња да могу држати и редовно примати новине, то позивамо овијем свакога из Црне Горе, који би хтио држати „Глас Црногорца“ од 1. Октобра па до нове године, а нарочито браћу нашу с Ријеке, Вирпазара, Даниловграда, Подгорице, Бара и Никшића, да се пожуре с пошљањем претплате, која за ова пошљедња три мјесеца од ове године износи 1 фор. 50 новчића.

Преплата у готову новцу и у плаћеном писму нека се упути на потписану управу.

Цетиње, 21. Септембра 1879.

Управа „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

Позив на претплату

НА

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“.

Крајем овога мјесеца истиче претплата многијем нашијем претплатницима који су се претплатили до 1. Октобра ове године.

С тога позивамо учтиво њих и сваког другог, који би хтио наш лист држати почетком мјесеца Октобра, да се за рана пожуре с пошљањем претплате, да им не би који број листа изостао.

Цијена је „Гласу Црногорца“ за ПРВУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (и за БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ):

На годину	6 фор. а. вр.
На по године	3 „ „
На три мјесеца	1 „ 50 п.

За све друге земље у Јевропи и Америци:

На годину	20 франака.
На по године	10 „
На три мјесеца	5 „

Претплатници из Аустро-Угарске нека шаљу своју претплату поштанском упутницом на г. Петра Рамадановића у Котор. А претплатници с другијех страна (и из Босне и Херцеговине) нека шаљу своју претплату у плаћеном писму на „Управу „Гласа Црногорца“ на Цетиње“.

Цетиње, 14. Септембра 1879.

У П Р А В А

ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.

ЦЕТИЊЕ, 21. Септембра.

Бисмарково име звони по свјема ступцима јевропских листова. Како је он стигао у Беч и вијећао са царем аустријским и његовијем првим министром, о томе једино и искључиво разбјја себи главу цео политички свијет. Многи хоће да знају и шта су они зборили при добро затворенијем вратима, и то износе на пазар пред радознали свијет. Други су мање дрски, па се задовољавају с голијем комбинацијама и логичним закључцима изведеним из претпоставака самовољно постављенијех.

Кад се свему свијету то допаде дапас, ни ми не можемо остати иза цијелога свијета.

Да кнез Бисмарк није дошао у Беч само за то, да врати посету грофу Андрашију коју му је овај учинио у Гастају, или да види беке љепоте мушкога и женскога рода, — то мора бити сваком јасно. Без невоље, колике толнке, с једне или с друге стране, ми не вјерујемо да би се кнез Бисмарк одважио на тај пут. Он

сам мора знати више по ико други, колико он има заслуга за Беч и за аустријску царевину. Он је за дуго вријеме био онај зао дух, који је аустријску монархију приводио од једне несреће к другој, од једног пораза к другом; он је аустријску војску извео у Шлезвиг-Холштајн, а последије јој спремио Садову; он је војничке побједе аустријске код Кустоце и на Вису претворио у болне политичке ампулације; он је старој застави Хаусбурговаца са њених традиционалних висина у Њемачкој здерао; он је Аустрију отиснуо у Босну и Херцеговину, и још је упућује да напусти Беч па да пренесе своју престоницу у — Земун!

Па ипак — тај исти Бисмарк дочекује се у Бечу с највећим одушевљењем и поздравља се са свију страна живијем усклицима. Њему је довољно било духнути у своје обичне трубе, да долази у Беч као пријатељ аустријске царевине с намјером да склопи с њом савез за одбрану и нападај против свакога, који би покушао да дирне у њихов посјед, — њему је довољно било то, па да матора политичка дјеча у Бечу чове од радости и ударе у „осана!“ вјерујући Бисмарку на поштену ријеч.

Блажени вјерујушти!

Но многи су скупо платили вјеру своју у дјелима политичкијем.

Не би ли боље било вјеровати Бисмарку у оно што он не каже по што се по свему види да га пече, а мање му вјеровати у ријечи јасно и гласно казане?

Ми вјерујемо, а да нам Бисмарк и не каже, да он осјећа велику нужду и потребу за савезницима. Док је Русија стојала за леђи Бисмаркови, дотле он те нужде није осјећао. Но владањем својим на берлинском конгресу он је то драгоцјено пријатељство са свијем проиграо, те оставиши без Руса остао је сам самцит. Њемачка је до душе јака држава, по два лоша избише Милоша. При том Бисмарк осјећа, да Њемачка није више онако јака као што је била прије францеског рата, јер су је знатно ослабиле економске неприлике, а дрв социјализма и комунизма подгриза је и трује из дана у дан све то више, тако да би се она у новом каквом рату врло лако могла наћи у великом тјеснају и процијепу између спољашњег и унутрашњег непријатеља, од којих се не зна који је љуби и опаснији.

Бисмарку треба савезник. Но ко ће да му буде савезник, кад сав свијет зна, како он поступа са својијем савезницима, и како ови обично пролазе?

Што сав свијет зна, то не мора да зна доброћудна, безазлена Аустрија. Тако је рачунао Бисмарк, и, како се види, добро је рачунао.

Но на што тај савез?

Листови, који стоје близу Бисмарку и Андрашију, увјеравају оном обичном старом отрицаном фразом, да је тај савез углављен за осигурање јевропскога мира. Други опет, мало искренији, додају, да је овај савез склопљен за одбрану и нападај и ради одржања државне цјелине аустријске и њемачке.

Кад год званични листови великих јевропских сила са најснажнијом акцентуацијом потврђују да је нешто учињено и углављено међу великијем силама ради „одржања јевропскога мира“, онда је баш јадни тај мир у највећој опасности. Ваљало би дакле

већ један пут да ти листови другу коју фразу одаберу, кад већ хоће свијет да varaју, јер на дојакшоњу нико им се више не ухвати. Остави мо их дакле на миру с њиховом мистификацијом.

Више пажње заслужују они, који говоре о савезу за одбрану и нападај.

Ако је зблиа углављен тај савез, онда се опет један од савезника налази у грозној обмани. Бисмарк је знао шта је радио. Он је опет нашао савезника, који ће у мјесто њега плаћати разбјјене лонце. Бисмарк није у заблуди, кад на сигурно рачуна, да ће Њемачка кад тад (а без сумње не у одвећ дугом времену) имати да издржи страшну борбу с Францеском ради Алзације и Лотарингије. Но која је невоља Аустрији, да се ради тога завађа и упушта у неравну борбу с Францеском, Русијом, можда још и Италијом и цијелим оним вијеним мањиж држава, које су се нанизале око њенијех јужнијех и југоисточнијех граница, и које ће Русија вјешто саставити у једну убојну линију од такве протегљивости, да се за њу морају везати читаве стотине хиљада војника? Она у тој борби, и ако остане побједитељка, не може ништа добити, но ће још много изгубити, ако Францеска подлегне; ако пак она сама буде побјеђена, изгубиће све, и још ће се њезин савезник данашњи користити погибијом њеном приграбив за се најмаснији залог од Аустрије. Због тога је врло паметно (што иначе не бива често у том листу) рекао пештански „Лојд“ ту неки дан у свом уводном чланку баш овијем поводом: „Њемачка, која је свршила свој унутрашњи препорођај и Францеску учинила нешкодљивом, може се без икаквих тешкоћа погодити с Русијом — погодити и на наш рачун. Њемачка и Русија немају шта да траже једна од друге, а борба панславизма против германизма — то је шимера. Но и једна и друга имају у нашој монархији по неки предмет, који би им се прохтјело имати, и онда би се њихова експансивна политика кретала у паралелној линији против нас“.

То каже пештански „Лојд“, и у логичној консеквенцији тога тврђења изводи, да би савез Аустрије с Њемачком а против Русије и Францеске био само за исту Аустрију а више ни за кога убитачан.

И ми тако мислимо, и још додајемо да за Аустрију нема спасоноснијег савеза од савеза са Русијом.

Но овдје морамо прекинути, јер није наше да се са својијем незванијем и непотребнијем савјетима уплинемо у послове онако мудријех и увијавнијех људи као што су аустријски државници. Ма колико добро да се пазимо ми са аустријском царевином, ипак не можемо себи ласкати, да смо тој царевини бољи пријатељи од њих. Па кад су они толико мудри и увијавни и кад су бољи пријатељи Аустрији ма од кога другог, они ће ваљда и најбоље знати шта за њу ваља.

Прост им дакле био посао, а ми гледајмо себе!

Рат против панславизма.

Како је Бисмарк стигао у Беч, опет се много чује ријеч „панславизам.“ Изговарају је и пашу зваи и незвани, и они који знају нешто о Словенима и они који ништа не знају о њима, којима су Словени — шпанска села. Већ по себи се разумеје, да су јунаци семитског колена као свагда тако и овом приликом први

на мејдану те оглашују панславизму рат на живот и на смрт, — за сада дакако само иза уредничког стола и наоружани танким пером.

Шта је то панславизам?

У самој ствари ништа, у политичној пракци пак zgodно оруђе у рукама словенских противника. Оно се употребљује у свима приликама и неприликама, од најнижих до највиших.

Данас ево видимо да се употребљује и за најкрупније ствари. Страх од панславизма улегао је у срч и кости свијема Несловенима, и Бисмарк нема другог посла у Бечу него да с Аустријом склопи савез против панславизма, његова мисија благосиља се, јер је надање, да је он једини, који може уставиши бујицу пансловенску. Ако он — гвоздени човек — не би могао, да како би могли други људи, који нијесу од гвозђа, но од обичнога меса и костију?

Занста, ово је питање таково, да се једва може претресати без велике провње. Но ми ћемо се ипак усилити да будемо озбиљни.

Ако се под панславизмом разумијева јединство државно и племенско асимилација свијех Словена на свијету, онда Несловене не треба ни најмање да боли глава и могу мирно спавати. Такав панславизам нашао би код самијех словенских племена најљуће непријатеље, јер свако племе словенско хоће својим животом да живи и у својој племенској индивидуалности, која је већ посвуд у народну индивидуалност прешла, да се развија. Кад би у словенских племена било и најмањег трага од оваке панславистичке тежње, занста не би било у Пољака онолико мржње против Руса, нити би се Хрвати толико завађали са Србима и обратно, нити би одношаји између Бугара и Срба били толико запети и т. д. Но свако племе чува управо рећи с претјераном бојажљивошћу особине своје, а у томе лежи најјача гаранција против хомогеног државног и племенског панславизма. Сви су Словени, осим Пољака, непоколебиви пријатељи Русима и сви су им мање више обвезани, па при свем том ни једнога племена словенскога нема, које би драговољно пристало на то да се одрече своје народне индивидуалности и да се претопи у Русе, и кад би Руси на то ишли, они би се морали са свијема словенским племенима онако исто борити као што су се борили пошљедњи пут с Турцима. Но Руси су мудри и паметни, па то и не траже. А што се не би Русима као најмоћнијем племену словенском допустило, много би се мање допустило другом ком племену.

Будалаштина је дакле страховати и зепсти од неког панславизма, кога ни сами Словени не ће и не желе.

Но ако се под панславизмом разумије слободан развитак свијех словенских племена, онда је то друга ствар; ма против оваког панславизма нема се разлога војевати, јер он нити пријети опстанку које државе нити слободном развитуку ма којег другог народа.

Словени не иду за тијем да развале постојеће државе, па да на њиховијем развалинама оснуу свој живот, нити за тијем да подјарме себи друге народе и да се на њиховијем грбимама издигну у вис. Не, тога Словени не ће. Они хоће да живе у државама у којима су се затекли, и поред народа с којима се у једној државној заједници налазе. Али ту хоће да живе слободним животом, који ће им доуштити да се могу развити потпуно и свестрано у својим народним особинама.

Примјера ради навешћемо аустро-угарску царевину. У њој живи повише словенских племена, но ниједно од тих не тежи на страну, ниједно не хоће да се лучи од те царевине, ниједно није њен противник, али свако тражи за себе толико слободе и слободнијех државнијех установа, да се може у својим народним особинама потпуно и свестрано развити. Ово траже и сви други несловенски народи за себе, па кад се овијема не замјера што то ишту, с којим се правом онда може то замјерити Словенима? Зар они нијесу народ, као и други народи? И зар равноправност не налаже, да се ни њима не ускраћује оно што се другима даје?

Што дакле Словени у овијем држави, гдје нијесу сами, траже од тих држава, то није никакав панславизам нити тежња за некаквим панславизмом, него просто једна правичност коју и сви остали народи за себе траже. А они противници словенски, који ударају на те тежње

словенске a навлаче na себе маску бораца против павелавизма, нијесу у ствари ништа друго него неправични и тјесногрудни људи, који воде високу борбу против општег начела правде, једнакости и равноправности.

Видјела смо дакле, да је рат против павелавизма у првом случају са свјетом излашав, а у другом сасвијем неоправдан, у оба пак случаја подједнако осуђује себе сама и оне који га воде.

Ако су пак Несловенима Словени криви што су живи, онда је то опет са свјетом ново неко дивљачко-животињско гледиште на Словене. У том случају, да како, неби остало друго што него повести против Словена рат на истребљење од прилике онако исто као што по шумама ратује једна животиња против друге. Но, без обзира на то да ли такав рат прилично просвјетљеној високо образованој Јевропи, питање је још: ко би у том случају победио?

О раду пограничне комисије црногорско-турске.

Бриселски «Нор» има о овогодишњем раду горње комисије извјештај из Скадра који зарад своје истинитости заслужује да га овдје саопштите. Ево га:

Комисија за обиљежење границе између Црне Горе и Турске расула се, пошто је закључила — да не може ништа закључити, него да мора све оставити рјешену дотичних сила. Могуће је, да ће се она опет састати у мјесецу мају 1880 — и tempo permettendo (ако вријеме допусти). За сад комисари енглески, аустријски и њемачки стигли су у Скадар; руски, францески и талијански отишли су на Цетиње, а сви се журе да што прије стигну у своју постојбину.

Од свију пограничних комисија, које су постављене да изведу нека одређења берлинскога конгреса, у овој се највише показала зла воља турска и задње мисли најјачијих сила. Мора се додати, да су и сама одређења конгреса много томе допријели, јер су велики дијелом или неоснована или донесена без познавања ствари. А што је најжалосније, то је, да баш Црна Гора, тако грозно измучена глађу, мара још да пати од неизвјесности, у коју је бачена пена најблужа будућност, и мора да се занима овјим питањима баш онда, кад би јој највише времена требало, да заглади губитке произишле из сушом и ратом. Суша јој је више наудила него рат, јер, без обичних несељења, више од 10000 људи морало је да потражи на страни како да се исхране, поред свих мјера које је влада кнежевска предузела да се набавком жита из Русије утоли општа невоља, и поред свег тог што више од 5000 људи на градњи путова налази своју кору хлеба.

Чисто изгледа као грозна иронија судбине, да овај народ, који је међу свијема народима балканскога полуострва, најљепше доворике побрао за вријеме пошљедњег рата, да је он најгоре прошао кад се мир склопио и да он више тешкоћа има него сви остали кад му ваља побрати оно мало плода што је ратом крваво стекао.

По вратимо се к пословима комисије, која се данас одмара на својим ловорикама.

На простору између мора и блата скадарскога много се комисија препирала о правом значењу мјеста Мркојевићи, које је берлинским уговором уступљено Црној Гори. На карти стоји једно село тога имена, но у самој ствари Мркојевићи су округ читав, чји су становници молили да не буду раздијељени. Комисари руски, њемачки и аустријски хтјели су, да се питање рјешени у смислу црногорском, енглески и францески подупирали су Турке, а талијански уздржавао се. Тијем начином питање ово било је скоро рјешено у том смислу, да се цио округ прикључи Црној Гори, кад комисар аустријски доби налог од своје владе да се придружи енглеском комисару. Италија се по том много нагињала Русији и Њемачкој, те се гласови подијелише на пола, и питање би остављено да гаријеше непосредно саме велике силе.

Пошто је тако сваки своју линију повукао, комисари се врате у Скадар изјављујући једнодушно (осим комисара турскијех), да они не могу наставити свога посла ако ваљита Хусеин-паша остане, јер су имали доказе у рукама да он постиче народ арбанашки на то да прави комисији свакојаке тешкоће и да он јавно подупире отпор Али-паше у Гусињу.

Штета је, што се Хусеин-паша даде толикој занјети својим лажним патриотизмом, чер то је човјек умао, вриједан, енергичан, и ма да не говори ниједнога западнога језика, он је више изображен него многе његове колеге. У осталом, грешно би било кад би се сав тај поступак приписивао само његовој личној иницијативи; ту се ради по датом налогу, као што видимо и по свјема осталијем крајевима, који се имају предати. За то у том обзиру нема баш никакве промјене, од како је овамо стигао на мјесто Хусеиново

Али-Хајдар, Турчин од старе школе који се чини као да зна францески, но који да би показао да је прави Турчин оставио је јавну башту овдашњу, једино мјесто за увесељење малој овдашњој колонији јевропској, да угине од суше. Исто тако намјеравао је Хусеин-паша да закључи уговор сјединим врло добро познатим индијаном францеским, да се Дрин регулише и ова ријека опет у старо своје корито поврати, како би се Скадар сачувао од периодичне поплаве, као што је била ова од пошљедње године, која је становништву толике штете нанјела; но Али-Хајдар све је то напустио, и тако ће се варош на ново давати, чим кише почну опет находити.

Има мјесец дана како је комисија опет пошла на посао, и овај мах она ће да настави своју радњу од језера к сјеверно-истоку, према Подгорици. У овој пошљедњој вароши било је опет јаког трвења између чланова комисије. Пред Подгорицом имају, на растојање од 4 до 5 километара, дакле колико може топ добацити, три главнице: Врањ, Швпчаник и Миљени. Турци су ове главнице утврдили и посјели; но ако се ту оставе, Подгорица им је у власти; дакле комисија закључи скоро једногласно, да се Турци имају повући одатле и да немају права ни утврђивати ни посјести тих главница. Но по том се опет мишљења развију са свјетом: један је хтио да се те три главнице уступе Црној Гори ради обране Подгорице, други опет није хтио више него само једну главницу да уступи Црној Гори, трећи је уступао двије, четврти би хтио да граница иде косом тих главница, и т. д.; на пошљетку — остави се све да рјеше дотичне велике силе.

Пошто је рјешено, или боље рећи: пошто није рјешено ово питање, комисија крену у Куче. По уговору берлинском Кучи Дрекаловићи имају принасти Црној Гори, а кучка крајина Турској. По несрећни кучка крајина није какав особити округ или какво мјесто, него то значи просто и често: граница кучка. Но кучко племе има своје баштине много измијешане; један који живи у унутрашњости, има своју земљу у крајини и обратно, а сви имају равна права на земље задружне. Комисија закључи једногласно, да се Кучи не могу дијелити, но поцем комисија нема права да мијења једно изречно одређење берлинскога уговора, то је опет и ово питање остављено рјешену великих сила. У исто доба она је препоручила с те стране ријеку Црвену, увлачећи тијем четири села арбанашка: Лофку, Пикале, Зелихту и Прихити, од прилике педесетину кућа, у земљиште црногорско, јер једини пут из Подгорице у Гусиње води преко овог земљишта.

Међу тијем, комисар турски Риза-паша поднио је комисији изјаву потписану од Али-паше из Гусиња и многих главара арбанашких из Призрена, Дибре, Мате, главара тако зване лиге арбанашке, у којој они изјављују да не ће допустити да се једна пед узме од земљишта Арбаније, и по томе да они не ће пусти у свој крај никога, ни комисију нити иког другог, и ко би год дошао у Плаво и Гусиње, они би га дочекали с пушком у руци. Међу тијем Хусеин-паша био је забачен, но за њим је дошао Риза-паша и Осман-паша, као што ће за овима доћи други, докле год Јевропа Турској не покаже, да она, при свим својим унутрашњим суревњивостима, не може допустити, да се порта игра с њеним изасланицима и да им пријети поколем као што је био онај ком је пао на жртву Мехмед-Алија.

Што се тиче комисије, она закључи да питање о пушчаном дочеку у Плаву и Гусињу лежи изван њене надлежности, и по томе и ово остави на рјешење великих сила. Црногорски комисари изјавили су, да они не могу допустити да се радња комисије настави од херцеговачке стране прије но што се овдје доврши, јер то би још већма поткријепило Али-пашу у отпору као и становнике његовог округа који су Срби мусулмански а никако Арбанаси, а ако би комисија и хтјела да чини то, они би онда морали нетупити. Ушљед тога комисија закључи, да јој ово буде пошљедњи закључак за ову годину, којим и рјешење овога питања предају у руке великих сила, и комисари су се раставили пошто су срдечно честитали својим турским колегама, који су тако вјешто умјели да их изигравају за вријеме цијеле радње њихове.

Улазак ц. кр. аустр.-угарске војске у новопазарски санџак.

У војничком стану на Лиму близу Бање, 10. Септембра 1879. (Ориг. допис). Јучер се није даље ишло, него је код Бање између наше и турске војске линија демаркације утврђена. У 8 сахата у јутру оде генерал Обадић с оба двојицом официра генералнога штаба, капетаном Решом и надпоручником Гербом к предњим постајама. Исте бијаху 8. о. м. пред вечер због наступајуће помрчине на путу у Нову Варош водећем намјештене, којом приликом нијесу се могле у обзир узети повољности или неповољности земљишта. Ово се је морало тим више накнадно учинити,

што би се наша садашња линија предњих постаја у исто вријеме као будућа линија демаркације међу нашим и турским четама сматрала морала. Конвенцијом између Аустро-Угарске и Турске о посједнућу једнога дијела новопазарскога санџака закљученом, дат је пут у Пријепоље на десној обали Лима нашој војсци као линија комуникације. Даље је с Хусни пашом у Сарајеву уговорено, да се војнички захтјеви у погледу осигурања чета узајамно у обзир узматати имају. Ушљед тога морао је у Пријепоље водећи пут при раздјелу пута у Нову Варош водећег војнички осигуран бити, при чему је и у овом правцу до најближег удесног одбранбеног одјека пружајућа се територија посједнута односно у подручје наше моћи приведена. Најближу одбранбену линију на путу из Прибоја у Нову Варош водећег сачињава сјeverно запад од кратовскога потока од Бањскога брда пут Лима пружајуће се брдо. Дуж врха истога брда дао је генерал Обадић јучер водетну линију поставити, тако да пред њеним фронтом, кратовска долина с кратовским кланцем долази.

Премда се је ово тако очевидно слагало с конвенцијом и нарочитим споразумком с Хусни пашом учиненим, ипак се турски командант није могао склонити да се на ону страну, јужно од кратовске долине и тјеснаца повуче, јер он неопредељено написану заповјест имаоше, да до Бање натраг иде, и он ушљед тога мишљаше, да мора точно у Бањи остати. Разлику између само топографскога и војничкога појма положаја код Бање немогаше турски командант разумјети. Тога ради мораде генерал Обадић неку врсту компромиса учинити допуштајући турском команданту у његовом из 300 људи састојећем се батаљону у Бањи, т. ј. у унутрашњости нашег сопственог положаја остати, док му од његовог команданта дивизије Ахмед Хивзи паше из Сјенице дође да се даље натраг повуче. Даље је одуговлачење споразумка наступило тим што се је Ахмед Хивзи паша у Цариград обратио ради упутства а порта је Хусни паша налог дала да из Сарајева на лице мјеста иде. Тако дакле мора се код Бање чекати док Хусни паша из Сарајева дође и спорно питање се с њим расправа.

У војничком стану код Бање на Лиму, 10. Септембра. (Ориг. допис).

Држећи се вјерно традиционалних обичаја, покушавају турски органи при свој предуретљивости, све потезе, да извршење уговоренога посједнућа лимске линије колико је више могуће, одгоде. Сјeverна колона под генералом Обадићем имала је одређење да Прибој и Пријепоље посједне и за то да комуникацију из Вишеграда десном обалом Лима водећу поткрепљава. Ова линија комуникације лежи на оној страни границе између подручја од аустро-угарске и турске војске посједнутога, и њезино војничко осигурање са собом доноси, да царске чете на свим у турско подручје источно водећим путовима своје одјеле напријед ставити морају. Ово се догоди наравно код Бање, гдје се дијеле путови водећи у Пријепоље и Нову Варош. Ово је учињено на темељу с Хусни пашом у Сарајеву уговоренога начела да се при узајамном положају аустро-угарске и турске војске потребе војничке сигурности узајамно у обзир узимати морају. Ипак турски командант није пристао да по споразумку с Хусни пашом учињеном да обостране војске ни гдје у додиру остати не могу, толико се натраг повуче, да међу положајем наше војске према Новој Вароши заузетим и оним од турске војске неутрална зона остане. Турски командант остаде у Бањи док наше чете висину од Бањскога Брда до Кратовскога потока посјести мораше, турска војска остаде дакле у унутрашњости земљишта од нас посједнутога; премда је имала се повући натраг до преко кратовскога потока и кланца водећег кроз кратовску долину. Турски командант покушавао је то тим оправдати да заповијест има, да код Бање остане. Он је то једнострано топографски схваћао необзирујући се на војнички појам, да је у заповијести по уговору очевидно морало се мислити о одјеку земљишта, које објема странама за одбрану способни положај, а тиме аустро-угарској војсци потпуно војничко осигурање линије комуникације у Прибој даје. Положај аустро-угарске војске сјeverно од кратовскога потока одговара строго овом неопходном дефензивном захтјеву, док положај Турака у Бањи против наше линије комуникације сваки час сумњиво офензивним постати може и за то стварно у сукоб долази с војничком сигурности наше линије комуникације. Турски командант обратио се је истина ради ове ствари својем представљеном војничком команданту у Сјеници, али не доби никакво друго упутство, него да се је командант Ахмед Хивзи паша ради управе обратио у Цариград. С друге стране дође овамо извјештај, да је Хусни паша налог дат, да из Сарајева у Бању иде. И заиста је Хусни паша данас већ у Вишеград дошао, али је сумњиво, хоће ли икако овамо доћи. Он је ваиме нове расправе с војводом од Виртемберга који

се у Чајничу налази по телеграфу повео, што слабу наду даје да ће се брзо поравнање размирице од Турака силом приведено, у дјело привести. Војвода од Виртемберга кренуо се је истина из Чајнича одмах на пут, али прије 13. Септембра не може доћи. Ушљед тога може још неколико дана проћи, док сјeverна колона генерала Обадића свој ход у Пријепоље наставити узмогне. Чете, које су 8. Септембра у Бању дошле и најдаље до 11. Пријепоље посјести могле, још ће неколико дана у Бањи стојати морати.

У војничком стану на Лиму код Бање, 14. Септембра 1879. (Ориг. допис). После пет дана чекања војске дође јучер војвода од Виртемберга из Пљевља од јужне колоне генерала Килфа у Прибој к сјeverној колони, ради намјерења размирице с турском војском код Бање. На неколико сахата прије војвода бијаше из Вишеграда, с пратњом генерално-штабнога капетана Вербахса, Хусни паша дошао. Овај се је одмах кренуо у војнички стан у Бању и повео конференцију с генералом Обадићем. Овај је примио Хусни пашу са свим његовом рангу и његовом својству као посланик одговарајућим почастима, даде му такођер сва објасњења, али одби ипак залажење у којем је било мериторне расправе у учинио али одлучном виду. Тако остави Хусни паша послје једва по сахата бањска стан и оде у Прибој натраг. Мало послје његовога повратка дође преко планина војвода од Виртемберга са својим шефом генералнога штаба, пуковником Алборном, равнаољем артиљерије генералне команде у Сарајеву пуковником Вагнером у Прибој. Без икаква одмора послје 12 сахата јахања преко планина ступи војвода од Виртемберга одмах у расправу с Хусни пашом. Исте могаху се само око главних питања обратити и завршише се тиме да се набљудавање свих војничких захтјева узајамно одржавати има.

Јутрос оде војвода од Виртемберга са Хусни пашом у положај царске војске на путу између Бање и Кратова. Пењући се на висину спуштајућу се с Бањскога брда испитивао је војвода од Виртемберга с Хусни пашом и пуковником Алборном најточније све линије, које су и колико за војничке положаје способне. Ни једна не могаху истинито одговорити дефензивној цијели, коју је царска војска тражила ради осигурања комуникације с Пријепољем, изузимајући висину која на оној од Бањскога брда к Лиму спуштајућој се висини од сјeverа према кратовској долини фронт сачињава. Ово је и Хусни паша на лицу мјеста признао, као што би сваки војник чинити морао, о кога се војничкој способности управо неби сумњати морало. Али при свему томе одуцираше се и Хусни паша посљедњима војничкога схваћања и тврдо се топографскога држаше. Исто као и за турскога команданта престајала је и за њега Бања тамо, гдје пошљедњи камен Бање стајаше, а не тамо, гдје за дефензивно способни одсек земљиште Бање ограничаваше. Против овог, из мотива, који се лако разумјети могу, предузетога мишљења немогаше се основима разума ништа учинити. Требало је, оснивајући се на чисти смисао обострано учињенога споразумка, право јачега употребити и узети положај одржати. Тиме одржана војничка корист етајала би ипак изван свакога одношаја према дипломатским расправама које је Хусни паша привести тешко се. Дипломатске расправе, којих се крај при начелу турских управитеља, да се свака макар и најмања на уређење источнога питања одосећа се ствар до безкрајности развуче, немогаше догледати — међународне комисије и т. д. биле би неизоставном посљедицом. Зато је тежња војвода од Виртемберга била управљена на то, да без штете цијели, т. ј. војничког осигурања линије комуникације с Пријепољем с Хусни пашом се споразумије, чим би се свако развлачење а особито прелазак ствари, која је само подчињено војничко питање, на дипломатско поље пресјекао. Пошто су се не без труда обиле све гране Бањскога брда према Лиму и пошто су брижљиво прегледани сви војнички одношаји земљишта, одобри војвода од Виртемберга, да се положај над кратовским потоком остави, царске се чете натраг повуку, али за то да се на путу из Нове Вароши водећем караула начини која ће пут чувати, евентуално затворити. При овој повластици безгласно је одређењено, да ће Хусни паша у Бањи стојећу турску војску пут Нове Вароши повући и тиме лијеву страну наше комуникације подупу дегажирати. Хусни паша изјави послје дуге расправе да на то пристаје задржавајући да дозволу тражи од турске владе, чега ради се на њу обратити мора. У начелу је размирица о Бањи рјешена, ако из Цариграда не дође каква нова тешкоћа. Зато је положај царске војске над кратовским потоком до коначнога рјешења задржан. После расправа, које су на лицу мјеста трајале ва горећој врућини до послје подне дође војвода од Виртемберга с Хусни пашом и пратњом у војнички стан код Бање натраг, гдје од генерала Обадића у част високих гостиња, колико одношаји војничкога стана допушташе

Политички преглед.

ручак приговорен бијаше. Послеје ручка врати се војвода од Виртемберга с Хуени пашом у Прибој натраг.

У главном стану у Пљевљу, (Тасливи) 11. Септембра 1879. (Ориг. допис). Из војничкога стана код хана на Ковачу кренуемо се 9. ов. м. око 5 и по сахата у јутро и устависмо се у Готовуши послеје тешкога хода од шест сахата. Величајне шумске пустиње нестале, као да је неким чаром уништена, само гола камењак с мало закржљалога грмења покривен претстављаше се нашим очима. На хоризонту виде се на лијево шуме на висинама, али на десно указују се гола брда у Црној Гори, којих су врхови при свему томе што је врућина 40 степена Р. достигла, вјечним сивјегом покривени и које су се у дубоко плаву атмосфери уздигле. Пут бијаше јадан, мјестимиче тако узак да војници један за другим марширати морадоше. При том стрмо, брду водећи преко грохота, гдје коње водити морадошемо, будући животније стална мјеста за стопу не налазаху. Најужаснија запустелост показује се нашим погледима, од стотинама година није нико ни претом дотако поправке овога пута, при свему томе што овај сачињаваше један од најважнијих путова из јужне Арбаније у Босну. Ујељу нигдје трага, а још мање личичијем прјевању. Чинише се да је цијели предјел изумрла земља, у којој је куга опустошавајући бјештала. Само у Крџама једном селу с мало кућа и муслиманским свјетлостом, гдје једна полуоборена цампија с једнаким минаретом стајаше, на јосмо неколико људи, којима се зао живот на лицу виђети могаше. Босански селак ипак је још увијек прилично чисто одјевен, овдје бијаше селак нечије у одјелу и лицу и издеран. У мјесто Феса бијели фулах не бијаше способан да поглед пријатним учини. Виђаше се оскудња воде на урођеницима и већ у стану на Ковачу бијаше генерал јавно, да ће идући дан марша коначно безводан бити.

С врхова брда чујасмо кад кад вику пастира к даљим брдима „Ево Шваба“, то је овдје обичајни телеграф, тако, да је наш долазак у Пљевљу још давно јављен бити морао. На подножју једнога брда виђесмо једно хришћанско гробље с крстовима за знак, да се негде међу стијенама хришћанско село налази. Тамошњи пастири бијаху на пут изишли и поздраваше нашу војску врло пријатељски. Међутим незнашаше се још, хоће ли у Пљевљу отпора бити. Уходе јављаху један другом противно и говораше се, да је Мустафа паша, командант турске војске у Пљевљу наредио, да се народ обезоружа. Такова би мјера могла у таквом часу само раздражавајуће дјелство имати, а то чинише се да лежи у намјери отоманскога функционера, јер он стојаше на челу партије агитације против Аустрије — други јављаху да мухамеданско житељство у брда бјежи и да у Пљевљу врло многобројни бегунци из Никшића отпор организирају. Исто тако различен је глас, да ће се турска војска повући а варош у рукама агитатора оставити. Ово би могло опасно бити, јер овдје има фамилија Селмановића своје сједиште, које један члан Смаил Хаки бег, вођа босанских усташа бијаше, према друге чланови ове у пашалуку уважене фамилије свагда за нас поуздани бијаху. Мјесто рођења пљевљанскога муфтије било је свагда као мухамедански фанатично, и тако мишљасмо сваки час да ћемо на усташку чету нагазити.

Марш је дакле са свим мјерама опрезности настављен. Генералмајор Килић је 25. ловачки батаљон као десну побочну колону преко брда послао, док је један батаљон Албрехта лијеву страну чувао. Ми бијасмо једно по сахата пут Готовуше напредовали, кад један запитија с пријавом команданта дође, да ће нас други дан једна турска почасна стража у варош допратити и у исто вријеме увјераваше да неће отпора бити, но то му се мало вјеровало и закључено би, за идући дан мјере опрезности, које већ предузете бијаху, подвостручити. На Готовуши, која довољно воде имајаше, устависмо се у бивоак једва један и по сахата од Пљевља. До мало времена дође од побочних колона глас, да су на десне и лијеве висине у исто вријеме дошле. Од шефа генералнога штаба капетана Конрада издате наредбе показаше се као одличне.

Послеје подне око 2 сахата дође опет један запитија с једним пратиоцем из Пљевља. Ја набох људе, који само турске говораху, на уласку у стан и запитих их за њихово посланство. Обадва бијаху Алвалдци, један од њих, Черкез, одговори драговољно да по налогу командујућегаше имају аустријскога нашу питати, у које ће вријеме, да ли данас или сјутра у варош уљећи, да би се почасту указати могле. Генералмајор Килић отпрати исте доста кратко, јер није пристојно преко обичних жандарма с командантима преговоре водити.

Ренер.

За ово двије недјеље дана Бисмарк је сву политику свјетску саставио у својој личности. Ни о чем другом не збори се по новинама и у политичкијем круговима него о путу његову у Беч и о значају тога пута. Разни листови тумаче га разво, сваки према свом становишту. Полузванични листови, као обично, труде се да му одузму и најмање обиљежје, којим би се могао означити као пријатеља ма коме на свијету, па како се свуда по свијету значај овога пута тако тумачи као да је наперен против Русије и Францеске, то се већ сви ватрогасни апарати употребљују да се ублажи јавно мишење у Русији и Францеској. Немачки листови полузванични највише се труде око Русије, увјеравајући је да овај пут Бисмарков не стоји у свези ни с каквим агресивним плановима. Аустро-угарски опет боје се, да се у Францеској не вађу увријеђени, те сваки час и сваком приликом увјеравају Францезе, да у Аустро-Угарској ни о чем мање не мисле него о том да склапају савез против Францеске. Међу тим та труба полузваничних листова и с једне и с друге стране показује се са свијем издишом, јер ни у Францеској ни у Русији не показују да се много страше од овога пута Бисмаркова и његових пошљедица. Руски листови са свијем коректно схваћају положај ствари, који је дат овим путем, и прогностикују за Аустро-Угарску свашта само не добро. Францески листови престо региструју шта се збива у Бечу, и ни најмање се не жете на одушевљени дочек Бисмарков. Значајно је свакако оно што је овим поводом рекао францески министар унутрашњих послова; прегледајући утврђења око Сомона рекао је Лепер: „Ми хоћемо мир, и само мир; ко пак хоће друго што, ми га се не бојимо; ми смо спремни!“ Ове ријечи, које је телеграф разнио по свијету, много су узнемириле звјесне бечко-пештанске кругове, те сад почињу све више навалити да се путу Бисмаркову одузме сваки агресивни значај. Пештански „Лојд“ каже тим поводом изријеком ово: „Те ријечи францескога министра не слути на добро. Францески државници, а нарочито чланови садање владе францеске, до сад су се у свијема својим радњама уздржавали од оваквјих изјава, и изгледало је као да су се зајврели да муче. Ево сад се на један пут та зајвера преломи, и то баш у једном тренутку, када се свака ријеч, која из Францеске долази, два пут саслушати мора, и од човјека који је члан владе. Шта се хоће тијем да каже, што рече министар: да је Францеска „спремна“? На чију је адресу то упућено: да ли на Беч или другаму? Нема се куд, ваља бити на опрезу.“

Инглешки листови конзервативног правца, разумије се, симпатизују много с Нијемцима и Аустро-Угрима поводом овога долазка Бисмаркова у Беч. „Тајмс“ држи да је савез између Немачке и Аустро-Угарске потребан у ово доба, јер се немирни духови појављују у Русији и Италији. „Стандард“ је већ и загрио у својој оцији овога догађаја; он већ нема ријечи, којима би довољно обиљежио драгоценост савеза између Немачке и Русије; „тим савезом утишаће се немирноћа Италије, сустигнуће се честољубље Русије, а кнежевине, које је створило берлински уговор, биће то опомена да своју политичку будућност траже само у границама берлинскога уговора. Да ли ће из овога састанка у Бечу и његових пошљедица Инглезима без капи крви пасти у крило какав нови Кипар, то не каже врло поштовани орган инглешке владе. Либерални инглешки листови тумаче овај састанак на штету Аустро-Угарске. Тако „Дели-Нус“ прориче Аустро-Угарској одатле врло немиле ствари.

Бисмарк је међу тим већ отпутовао из Беча, и сада ће ваљда да отпочне своју радњу у смислу писаних или неписаних преговора с Андрашијем. По првим корацима његовим и његовога новог колеге у Бечу познаће се лако шта се све скучало у Бечу. За сад душе још по свуда лаки повјетарац, и небо политично, осим прилијех пјега, не показује нигдје густјих облака. Да ли ће тако остати, или ће каква ужасна бура наступити, то ћемо моћи кроз најграће вријеме искусити.

Наименовање Хајмерла за министра спољашњих послова у Аустро-Угарској на мјесто Андрашија, ако већ није овјех дана учињено, скоријем ће се обнародовати у званичном листу бечком. Царско ручно писмо, које ће тим поводом изаћи, није се до сад могло издати због тога, што је Хајмерле морао путовати у Мунцу, да узме опроштај од краља талијанског, код кога је био акредитован као посланик аустро-угарски. Дојакосињ начелник одјелења у аустро-угарском министарству спољашњих послова, барон Орци, постао је министар уз особу цареву, а на његово мјесто долази важна једна личност, која је и српскијем круговима позната, а то је: Калајија. Овај је био неко вријеме, још за живота покојнога кнеза Михаила па и ка-

шње, аустро-угарски дипломатски агенат у Биограду, за тијем је напустио дипломатску службу, био посланик у угарском сабору, и најпоследње члан међународне комисије у Источној Румијаји. Калајија је Мађар, но Мађари га баш много не воле, јер га криве да симпатизира много с Русима, премада се све његово симпатисање с Руенима састоји у томе, што се он много занима с литературом руском, па занимајући се тијем научио је много боље познавати па богме и поштovati Русе него остали његови земљаци. Калајија добро говори руски и српски, занима се много са српском литературом и написао је знаменито једно дјело на мађарском језику: Историју Србије. Док је још добро споразумљење владало у Угарској међу Србима и Мађарима, некако око 1861, Калајија је био понесен за Србима и Срби за њим, тако да су га у то доба Срби сентадрејски приликом неке свечаности на једној светој водици покретили и дали му име „Србољуб“. Да ли ће Калајија и као начелник одјелења у министарству спољашњих послова остати „Србољуб“? Видићемо.

У листовима немачким налазимо вијест, да је руска влада наумила кренути г. Новикова, дојакосињг посланика руског у Бечу, са тога мјеста и замјенивати га другом којом личношћу. Ова промјена доводи се у свезу са измијењеним одношајем, у који је Русија ступила према Аустро-Угарској ушљед потоњих догађаја. За Новикова наводе, што није вјеровати, да је био више Аустријанац по Русе, и да је до тог степена тјерао своју Аустро-мању да је једном приликом рекао како не може и не смије бити рата између Аустрије и Русије, док он стоји у Бечу. Да ли је ово све истина, и да ли ће друга која личност доћи у Беч за руског посланика на мјесто Новикова или је овај само узео дужи опуст, — то се све за сад још извјесно не зна.

Званичне „Српске Новине“ саопштавају, како је белгијски министар спољашњих послова, нотом својом од 9. Априла ов. г., извјестио министра иностраних дјела у Србији, да је краљ белгијски, желећи видјети да се оснују односи добродо споразумљења и пријатељства између Белгије и Србије, благоволио поставити г. Боршграва, савјетника посланства у Берлину, за белгијског отпратника послова и генералног консула у Биограду. Г. Боршграв, присијевши у Биоград, предао је српском министру спољних послова писма, којима се акредитује код владе кнежевске у горњем својству.

У истом листу налазимо, да је министар финансије г. Владимир Јовановић узео опуст на дуже вријеме ради поправке порушеног здравља, и да ће га за то вријеме у дужности замјенивати министар грађевина г. Ранко Алимич, генерал.

Српски народни сабор у Карловцима ваљда је већ отворен. Владан комисар, жупан Станчић, вратио се из Пеште, гдје је узео упутства од владе угарске, у Нови Сад и одатле је сепаратном лабом стигао у Карловце. Први дан ишли су у измјени посјета. Сабор је имао отпочети своју радњу у суботу 15. ов. м. Радњу његову прате Срби са свију страна с највећом пажњом и с најбољом вољом. И хрватски „Обзор“ довно је чланак о том сабору, но карактеристично је за расположења тога листа према Србима, што он српски сабор у Карловцима нијда не назива „српским“, него просто „црквени конгрес“. Још смо у том чланку нашли на једно ново име, којим се Срби крете, а то је: православноци (поп. sing.: православник). Благодаримо! Кад се листовима хрватскијем са српске стране замјери што свагда српско име затискују и бришу, тада они удри у вику: како то није истина, како је то клевета. Ево овдје један доказ више, да је жалба српска основана. Мађари у свијема листовима својим називају сабор у Карловцима „српским“, Хрватима пак толико је вреско то име да га ни ту не трпе него га бришу. Мађари су нам туђ народ, Хрвати браћа рођена. Како поступају први, како други — нек се и овдје види и — прибиљежи. Не ће шкодити.

Руски листови саопштавају једно мјесто из писма, које је кнез Горчаков писао кнезу Милану. „Пријатељски одношаји“ — вели се у том писму — „између Србије и Бугарске, двају земаља које је Русија ослободила, пенувавају владу руску радношћу и побућују је да и даље води политику угодну интересима јужних Словена.“ Ове ријечи, као што се по себи разумије, јако су се допале руским листовима. „С. Петерб. Вједомости“ тога су мишљења, да је у тијем краткијем но личијем ријечма, које су изречене баш у оно доба када многи у Русији држе да су се руски државници са свијем одрекли словенскога питања, словенским кнежевинама пружен прет, који им казује, да само међусобним савезом могу доћи до пот-

пуне независности и рачунати на заштиту Русије. „Само тим начином“, закључује исти лист, „успоставиће се између Русије и других Словена оно јединство, које је неопходно нужно зарад оне неизбежне борбе, која ће се у недалекој будућности водити против сједињених сила Немачке и Аустро-Угарске.“

Исти лист похваљује кнеза Горчакова, што није хтио да учествује у преговорима „ненскрених“ државника Бисмарка и Андрашија. „У његовом присуству или без њега раде Бисмарк и Горчаков што им је воља, а Горчаков би међу њима ненскренима играо улогу човјека, који би јавном мишљењу само пијесак у очи сипао, а та рола није достојна државног канцелара моћне Русије.“

Руси су у најновије вријеме много почели нагињати Пољацима, што се са великим задовољством забиљежити мора. Листови руски сви из реда, па и сами „Голос“, који им је најмање наклоњен био, пишу сада с великом пажњом о Пољацима. Ако се то чини ушљед онога мига, који је из Париза дат руској штампи, онда је ласно погодити куда се то све циља.

Домаће вијести.

Цетиње, 21. Септембра.

— Са задовољством имамо да забиљежимо, да се ове недјеље почело радити на градњи пута од Цетиња до Ријеке. Више од хиљаде радника почело је свој благословени посао у понедељак. Грвањем мина и лагума, које се сваки дан три пута разлијеже пољем цетињскијем, подсјећа нас много на рику од топова и пушка, која се, нема неколико године назад, разлијегала по кршињем горама херцеговачкијем и арбанашкијем, само с том разликом, што се сада не војује против непријатеља спољашњег него против унутрашњег, против тврдог и опорог елемента, који стоји на путу живљем саобраћају и додиру народа црногорског с осталијем свијетом. Кад се погледа на онај дуги низ радника, који се као ланац неки пружно знад болнице цетињске, и кад се уочи оно непрекидно мрдање и кретање људскијех руку, ово комешање међу њима, чисто нас то подејети на оно работање вриједнијех мрави, који се брину за будућност своју. Пуна хвала мора се одати колџко влади Њ. Височанства, која је овим сиромашним а вриједним људма дала zgodnu прилику да што зараве и заедежује, толико и њима самима, што свој посао раде марљиво и савјесно. Кад пут овај буде готов — а по увјерењу стручнијех људи моћи ће бити готов до Никоља дне — онда ће правилни један пут од Котора преко Цетиња до Ријеке везивати море јадранско преко Црне Горе са језером скадарским. Од Цетиња до Ријеке моћи ће се тада на колима стити за једну уру, највише за уру и по, а одатле стоји отворен водени пут на све стране: у Вир, Бар, Скадар. Сретно да Бог да!

— Талијански отпратник послова код владе Њ. Височанства Књаза, г. Дурандо, стигао је у понедељак из Скадра на Цетиње.

Разне биљешке.

(На чијој је страни «хумбург»?) У једној биљешци пештанскога „Лојда“ титамо како је неки љушкало, јамачно од семитске лозе, наишао на некаку слику, која је тако опасна, да он чак и државне адвокате велике и моћне аустро-угарске црквене у помоћ призивље да ту чудотворну слику што прије прогоне јер од ње пријети — ни више ни мање него опасност оставку аустријске царевине. Па каква је то слика? Ми сад први пут чујемо за њу. Она, по опису реченог љушкала, преставља Кнеза Николуј у сред Херцеговине како је измахнуо мачем на једног Турчина, а уз њега гуслар гуди и двије виле стоје; поврх свега анђео пружа вијенац славе и побједне, а иснод слике пише, и то ћирилским писменима: Ослобођење Херцеговине. То је све. Па куд ће више, кад је и то тако страшно, да се чак и државни адвокати у помоћ призивљу? А нама у Црној Гори исти љушкало даје отцнски савет, да се ми више не шалимо с таким стварима. Баш му хвала! Да нам он нерече, ми бисмо се ваљда још и даље шалили, (на наше велико зло!), овако пак морамо озбиљно да сажалевамо људе и листове, који се с таким ситнаријама занимају и из њих капитаљ за себе кују. Само би смо још једно молили реченог љушкала: ако би хтио бити толико добар, да нам пошаље ову слику под Nachname, јер ми је овдје нигдје не могосмо видјети. Ми ћемо му платити поштарину и хонорар за труд. Ето прилике за — кшефт! Ела Јајтелео

(3300 милијуна писема). Ухваћен је рачун, да се на цијелој земљи преко године 3300 милијуна писема поштом отпрати, а то би износило на дан 9¹/₂ милијуна или на једну секунду 100 комада. У Јевропи се највише писема предаје на пошту, а то 2355 милијуна, у Америци 750 мил., у Азији од прилике 150 мил., а на Африку и Аустралију доћи ће по 20—25 милијуна. Ови бројеви умножиће се за који стотинак, кад се узме у рачун и поштански обрт по унутрашњим пригорским поштама, које су истом прије мјесец дана заведене.

(Када жене престају љубити?) У Витербу заљубила се нека госпођица од 70 година у човјека, ком је било 30 година. Захтијевала је да јој буде вјеран, што је наравно за тридесетогодишњег момка било тешко, те остави тај увенули цвијетак и потражи другу млађу љубовцу, с којом се и вјенча. Но гледај чуда из неода! Прва његова љубавница, т. ј. она госпођица од 70 година, дође управо међу сватове, кад су највеселији били, те му ножем распори трбух, да је за неколико дана некретник умрло. Заљубљена старица налази се пред судом, и на питање судије: »Када жене престају љубити?« одговорила је: »Питајте то коју старију од мене!«

(Из Котора до Цетиња може се паробродом). Тако бар вели један бечки лист, који, међу осталим, о путовању нашег кнеза и ове ријечи са свијем озбиљно написа: »У Котору сјешће кнез на аустријски ратни пароброд »Андреас Хофер« те ће се на њему одвести на Цетиње«. Кад је то тако, онда се у лудо харчи новац на градњу пута од Котора до Цетиња. Боље би било купити један вапор, па с њим лијепо преко Крвца!

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ПЕТРОГРАД, 15. Септембра. — Званично се опровргава вијест да су Руси потучени од Туркомана. На против Руси су одржали над њима знатну побједу.

БУКУРЕШТ, 18. Септембра. — Кнез бугарски сјигао амо на по дне. Кнез Карло дочекао га срдачно на колдвору котрочењском.

РИМ, 18. Септембра. — Јуче је Хајмерле имао састанак и дуги разговор са Кајролом на колдвору миланском.

ЛОНДОН, 18. Септембра. — Из Спиде јавља се, да су Инглези 17. ов. м. заузели Даку.

РИМ, 20. Септембра. — »Либерте« вели да је састанак између Кајрола и Хајмерла био врло срдачан. Хајмерле рече, како су сви народи јевропски у доласку Бисмаркову у Беч видјели знаке блиских догађаја и заплета; но Њемачка и Аустрија желе само мир, прави и трајни мир. Обадвојица изразише жељу, да одношаји између Италије и Аустрије остану срдачни.

Објава лицитације.

Од стране потписаног Суда даје се оввијем свакоме на знање, да ће се 20. Октобра ов. г. по старом календару у стану окружнота капетана у Бару држати лицитација, на којој ће се продавати кућа Браће Трцетића на првстан у Бару.

Кућа се налази у 3 боја, и има слиједеће просторије:
1. бој, при земљи, с лица имаде двије магаци, озада је дну велику магаци.
2. бој, портик на лице три камаре, озада четири камаре.
3. бој, портик на лице двије велике камаре, озада двије кухине, четири камаре са проходом.
4. бој, покривен. Сама просторија куће може се употребити за магацине.

Цетиње, 20. Септембра 1879.

(1—1) Књ. црног. Велики Суд.

!! Чуј, види, па се чуди!!

Разне предмете од британског сребра, што смо их примили из једне масалне инглешке фабрике, продајемо по сваку цијену или боље рећи

скоро за бадава

За готов новац или уз наплату обилежене цијене дајемо свакоме слиједеће предмете за четвртину од праве вриједности и то:

6 комада жлица за јело и 6 жлица кафених најфиније врсте, прије 6 фор. сад 1.75 н.
6 комада ножева са инглешким сјечивом и 6 виљушака, свега 12 ком., прије 12 фор., сад 2.80 н.
1 ком. кутлача, прије 4 ф., сад — .90 н.
1 комад кутлача за млијеко, прије 3 фор., сад — .60 н.
6 ком. рашљица најфинијих, прије 4 фор., сад — .70 н.
Ван тога елегантни чираци од пара 1 фор. — 1.50. — 2 фор. — 2.50. — Служавника по 50 н. 75 н. 1 фор. 1.40. — Кандлица за кафу или чај по 2 фор. — 2.50, — 3 фор. — 4 фор. — Кутија за шећер по 2 фор. — 2.50, — 3 фор., — 3.50 — 4 фор. — Карфиндла по 2.50, — 3 фор., 3.50, — 4 фор. — Чашица за јаја по 20—30 н. — Шоља за чорбу са служавником 1.80, — 2.20, — 2.75. — Циједила за чај по 25 н., — 35, — 45, — 55 новч. — Сланика по 50—60—70—80 новч. — Кутијица за бибер по 40—50—60—70 новч. — Кљештица за шећер по 30—40 60—70 новч.

За чудо јефтино

За фор 6.65 н. добијају се слиједећи 40 комада:
6 ком. ножева са инглешким сјечивом
6 ком. виљушака од једног парчета
6 ком. жлица за јело
6 ком. жлица за кафу
6 ком. растлова
1 ком. кутлача за чорбу масивна
1 ком. кутлача за млијеко масивна
6 ком. вијеторија служавника инглешких фирме дизелираних
2 ком. свијетљака салонских

Сви ови 40 ком. комплетни су прије 30 ф. а сад 6.65 н.

најфинијег британског сребра са марком: »Echt Britannia« снабдјевени, вјечито бијели и без разлике од правог сребра кроз 25 година, што се и гарантује. За доказ, да овај мој оглас

није обмана

обвезујем се овим јавно, да ћу све натраг примити, што се неби допало. Ко дакле жели да добије доброг и солидног еспапа без преваре, нека се обрати на

L. NELKEN,

Britannia-Silber-Depot Wien

VI. Mariahilferstrasse N.ro 45.

Нека се сваки пожури са наруџбом, пошто ће скоро бити све продато. (3—4)

ПОШТАРСКИ

ЉЕТНИ РАСПОРЕД

поласка и доласка пошта, од данас до свршетка Септембра 1879.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња у понеђељак, у четвртак и у суботу. Предавање до 11 ура у јутро.

Долази из Котора у понеђељак, ериједу и недељу. Раздавање у 8 ура у јутро, ако пароброд стигне на вријеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази са Цетиња у неђељу у 5 ура у јутро. Предавање у суботу до 6 ура по подне.

Долази из Котора у понеђељак, раздавање у 8 ура у јутро.

Официја је сваки дан отворена од 9 ура до 12 у јутро а од 4 до 6 по подне.

Управитељство
Књ. пригорске поште.

О Г Л А С.

НОВЕ КЊИГЕ

КОЈЕ СЕ МОГУ ДОБИТИ У

Књижари Ј. Павловића
НА ЦЕТИЊУ:

ГОРСКИ ВИЈЕНАЦ ф. — 60 нов.
ПЈЕСМА КОСОВСКОГ БОЈА — 30 »
ПЈЕВАНИЈА Змај-Јована Јовановића св. II. дивотно издање — 80 »
» св. II. обично издање — 50 »
ИСТОРИЈА умнога развића Јевропе од Дрепера 1.50 »
ИСТОРИЈА Српског народа од Мајкова 1. — »
САМОГЛЕД, или Погледи на свијет и на Бога 1.34 »
ПЈЕСМАРИЦА мала — 10 »
СРПСКЕ ПЈЕСМЕ јуначке — 10 »
ДИЈЕТЕ на Алпима — 50 »
STORIA DEL MONTENEGRO del Cavaliere Mikakovich 2.15 »
CORSO completo della lingua serbo-croata da G. Cobenzl 2.15 »
Quelques jours en DALMATIE et au MONTENEGRO par M. Neyrat — 30 »

КОМОЉЕ од Драгашевина — 60 »
НАУКА О ЧУВАЊУ ЗДРАВЉА — 30 »
EIN KAMPF UM'S RECHT. Beitrag zur Lösung der orthodoxen Kirchenfrage in Bosnien-Herzegovina — 60 »
ПУТОВАЊЕ ПО СРБИЈИ ф. 1. — »
НАЧЕЛА ВОЈНЕ ГЕОГРАФИЈЕ — 68 »
УЧЕЊЕ ФРАНЦЕСКОГ ЈЕЗИКА » 2. — »
МАЛИ ДЕКЛАМАТОР — 25 »
НОВЕ ФОТОГРАФИЈЕ Књаза Николе, Књагиње Милене, Књаза Милана, Књагиње Наталије, Милетића по — 20 »
KLETVA NEVJERE, roman od Fedora Brestova « 1.10 »
DONNINA, roman od Farine « 1. — »
DAN NA MADEIRI od Mantegazza » — 68 »
SIDONIJA, roman, napisao Daudet » 1. — »
ЧУВАЈ СЕ СЕНСЈСКЕ РУКЕ, historička pripovijest, napisao August Šenoa — 68 »
ПЈИНА ОПОРУКА, pripovijest, napisao August Šenoa — 60 »
КУЊА као васпитаоница РЕФЛЕКСИ МОЗГА од И. Сеченова — 68 »
ПРИПОВИЈЕТКЕ из старог и новог завјета превео Ђ. Даначић — 58 »
СВЕТО ПИСМО у великом формату » 2.68 »
СВЕТО ПИСМО у мањем формату » 1.68 »
ПЈЕСМЕ МИРЗЕ ПШАФИЈЕ (у тврдим корицама од јухте) » 6. — »
ПЈЕСМЕ ЛАЗЕ КОСТИЋА (у тврдим корицама од јухте) » 5. — »
КИРИЛИЦА ЈЕ И ХРВАТСКО ПИСМО или: »Опет заблуђеном хрватском патриоту од А. Вучковића — 10 »
СТВАРНИ ДОМАЊИ УЧИТЕЉ. Цепна књига за здраве и болесне, за старе и младе, за селаке и варошане. Написао, сабрао и приредио В. Пелагић — 58 »
ПУТОВАЊЕ ПОКЛОНИКОВО с овог свијета на онај други, описао Јован Буњан, с инглешког превео Чедомил Мјатовић — 68 »
БОГАТ и СИРОМАХ од Хофмана — 25 »
СРПСКИ ПОКРЕТ у јужној Угарској — 60 »
ПОЧЕТАК СРПСКЕ ДРЖАВЕ, написао др. Тоша Недељковић — 10 »
ПОСТАНАК ЗЕМЉЕ, од Ст. Недељковића — 10 »
ХИЉАДУ и ЈЕДНА НОЋ, I, II, III, IV, V. св. — 20 »
ПОЛОЖАЈ и ЗАДАТАК ФИЛОЗОФИЈЕ од Михаила В. Вујића — 60 »
ТОПЛОТА и ЖИВОТ, написао др. Луј Бихнер — 40 »
ПАНЪ ХАЛЯВСКИЙ, сочинение Гр. Т. Квитки-Основьяненко » 3. — »
ЗИМЊЕ ВЕЧЕРИ, написао М. Ђ. Милићевић » 1.20 »
С ДРИНЕ НА НИПАВУ, од М. П. Шапчанина — 60 »
РАТНА ПЈЕВАНИЈА о најновијој борби српско-црногорској против Турака — 20 »
СТАРИНЕ од Старице Новака, написао Јоксим Новић Оточанин — 50 »
МОЛИТВЕНИК у оновој кисти » 14. — »
» у злату повезан » 12. — »
» у финој кадифи » 10. — »
» у кадифи » 6. — »
» у кожи » 4.50 »
ДЈЕЛА СЛАВНИХ ЉУДИ, од Ј. Шарића — 30 »

С л и к е

Добили смо ове недеље велик избор лијепих уљем израђених слика свака са великим златом опточеним оквиром.

Цијена је свакој оваковој слици 3 ценина црсека.

Слике су ове:
Никола I. Књаз црногорски. Св. Распетије.
Мајка божја Св. Саво.
Св. Никола » Никола (попреје).
» Ђорђија на коњу. » Стеван.
» Петка. » Марко.
» Петар и Павле. » Михаило.
» Часне вериге. » Лука.
» Кузми и Дамјан » Андрија.
» Срђ и Вахије. » Илија.
» Киријак. » Тројица.
» Ђорђија пјешак. » Тајна вечера.
» Димитрије » Васкрсеније Лазара.
» Василије » Костадин и Јелена.
» Богојављење » Страхин Бан.
» Јован » Краљевин Марко и Муса Кесеија.

Антикварско одјељење.

Под овим насловом отворили смо у нашој књижари једно одјељење, у које се налазе књиге старе, већ разрезане и чистане. У овом одјељењу купују се и продају књиге од те руке, обично испод њихове првашње цијене, но у изузетним случајевима, ако се њека књига врло рјетко налази а има вриједност велику било по садржини било по својој старини, она се купује и продаје много вишом цијеном.

Ко дакле има књига старијих на продају, може нам понудити да их купимо.

За сад имамо у нашем антикварском одјељењу ове књиге:

ЉЕТОПИС за 1873, 1872, 1871 и 1870
О СЛОБОДИ од Џона Ст. Милџа
ОПСАДА ФИОРЕНЦИЈЕ 5 комада
ИСТОЧНО ПИТАЊЕ и СРБИЈА од Ђ. С. С.
ШКОЛА и ЖИВОТ од С. Поповића
РАТНА ПЈЕВАНИЈА о најновијој борби српско-црногорској I. II.
ПРАВОСЛАВНАЈА ЦРКВА ВЪ ДАЛМАЦИЈИ од Н. Попова
ОБЛИЦИ СРПског ЈЕЗИКА од Ђ. Даничића I. ком. II. ком.
ПРИМЈЕРИ СРПско-СЛАВЕНског ЈЕЗИКА од В. С. Караџића
BIBLIOGRAFIJA HRVATSKA dio I.
ПРАВИТЕЛСТВОУЈУБИ СОВЈЕТ СЕРБСКИ од В. С. Караџића I. II.
ДИКА ЦРНОГОРСКА од С. Милутиновића
ИСТОРИЈА ЦРКВЕ СРПСКЕ од Н. Беговића
СРПско-ДАЛМАТИНСКИ МАГАЗИН књига XXX. I. II. XXVII.
АРХИВ ЗА ПОВЈЕСНИЦУ ЈУГОСЛОВЕНСКУ књига VI. VII.
МАРКО АВРЕЛИЈЕ цар римски од Д. Матића
ЗАКОНИК Књаза ДАНИЛА РАДИШУ БОГ ПОМАЖЕ од Миховила Павлиновића
БАШТОВАН од Павла Бибића
МАНИФЕСТ КОМУНИСТИЧКЕ ПАРТИЈЕ
СПОМЕНИЦИ СРПски од 1395 до 1423 од Меда Пудића
ПРИРОДА И РАЗУМ ЈУГОСЛАВЕНСКЕ ТЕЖИЈЕ LE RIVOLUZIONI D'ITALIA di L. C. Chassin
АДОЛФО ДИСТЕРВЕГ М. Ђ. Милићевића
ИСТОРИЧКО КАНОНИЧКИ ПОГЛЕД на установљење нове српско-румуњске метрополије, отворена књига дру Свет. Милетићу I. II.
ПУТНИЧКА ПИСМА од Зворника до Крушевца од Ђ. М. Милићевића
УЗРОЦИ И ПОШЉЕДИЦЕ ФРАНЦЕСКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ од М. Нешковића I. II.
СРПСКА НАРОДНА ШКОЛА од С. Поповића
МАРКА ТУЛИЈА ЦИЦЕРОНА ПУТНИЧКЕ ЦРТЕ од Владана Ђорђевића
РУКОПИСИ ДУБРОВАЧКИ XV. и XVI. П. књига
НЕКОЛИКО ЧЛАНАКА Светозара Марковића
КРАТКИ ЦРКВЕНИ УСТАВ ХИГИЈЕНА или наука о здрављу од М. Јовановића
ОБРАНА ПРАВОСЛАВИЈА од Ј. Вукадиновића
ZVONIMIR kralj hrvatski od J. Subotića
COSMOS popolare spiegazione dei fenomeni naturali OMLADIN. КАЛЕНДАР 1869 ЛЕПОСАВА и ЊЕНО ГУБИЛИШТЕ од Јос. Подградског
ЈЕСТАСТВЕНИЦА М. Фрачкивића
ВИЛА ОСТРОЖИНСКА од Утјешенивића
МАГАЗИН од 1868
СРПСКЕ НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ. Књига пета, у којој су пјесме јуначке новијех времена о војевању Црногорца. (Са свијем нова)
ZENIDBA ALEKSANDRA ALEKSANDROVIĆA, prestolonasljednika ruskog 1866. Spjevao Savo M. Martinović

СВЕ ОВЕ КЊИГЕ МОГУ СЕ ДОБИТИ УКУПНО ПО ЦИЈЕНУ ОД 35 ФИОРИНА АУСТР. ВР.

ф. 2. — п.

— 20 —